

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia profundissimi Doctoris de Auxilio gratiæ medicinalis Christi Salvatoris, & de prædestinatione hominum & Angelorum proponitur, ac dilucidè ostenditur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

7. Definitio prædestinationis gratiæ seu gratuita ab Augustino tradita, nonnihil enodatur. Quaenam sint illa beneficia, & illa præscientia, de quibus in ea fit mentio?

urn:nbn:de:hbz:466:1-13704

que triplex eius adulteratio, electio ex fide, electio ex operibus, ac denique electio ex natura.

Tres primæ electiones, ex ipsa sententiarum diversitate; Catholica, Semipelagiana, & Pelagiana satis intelliguntur, & in Augustini scriptis passim obvia sunt.

Quarta verò electio natura, quæ Manichæorum propria est (utpote qui naturam bynam tanquam particulam Dei, miseris ex commixtione mali oppressam, inde meriti liberationem statuebant) insinuat in illa secunda ad Simplicianum questione, quam supra delibavimus. Vnde igitur, inquit Augustinus, ista electio Iacobi neglecto Elau relinquitur electio si nondum natus nondumque aliquid operatus nulla sunt momenta meritorum? An forte sunt aliqua

naturarum? Quis hoc intelligat ex uno patre & ex una matre, & ex uno concubitu, & ex uno creatore, sed apertissime traditur in libris ad Bonifacium: Iam verò gratiam Christi simul appugnavit &c. sed etiam hac modis causis que diversis. Nam Manichæi merito naturæ bonæ: Pelagiani autem merito voluntariæ bonæ peribent divinitus subveniri. Illi dicunt, debet hoc Deus laboribus, id est miseris membrorum suorum: Isti dicunt, debet hoc virtutibus servorum suorum. Viris que ergo merces non imputatur secundum gratiam, sed secundum debitum. Quibus de prædestinatione, discretionem, seu electionem gratiæ & meritorum expeditis, iam quid sit prædestinatio seu electio gratiæ, & quibus utraque; sive gratiæ, sive meritorum conveniat, explorandum est.

CAPUT VII.

Definitio Prædestinationis gratiæ seu gratiæ ab Augustino tradita, non nihil enodatur. Quenam sint illa beneficia, & illa præsentia, de quibus in ea fit mentio?

Prædestinatio gratiæ definitur ab Augustino quodam loco hæc verbis: Prædestinatio Sanctorum nihil aliud est quam præsentia scilicet & preparatio beneficiorum Dei, quibus certissime liberantur quicumque liberantur. Nam totis illis duobus libris ex professo de illa sola gratiæ seu gratiæ prædestinatione disputat: quam ex eo invictè contra Semipelagianos concludere putat, quia invictè probat, fidem nobis & perseverantiam nullis meritis præcedentibus, sed ex sola gratiæ Dei gratia dari. Nam immediate ante præmiserat illa verba ex quibus istam definitionem prædestinationis intulit: An quisquam dicere audebit Deum non præfuisse, quibus esset per gratiam daturus ut crederent? Aut quibus daturus esset filio suo ut ex eis non perderet quoniam? Quæ utique præfuit præfuit beneficiis, quibus nos dicitur liberare præfuit. Et paulo post cum de obedientia perseverante ex Sancti Cypriani verbis dicitur, non esse tanquam de nostris, sed tanquam de gratuito Dei beneficio in Domino gloriosandum: Et ipsa restat Dei donum est, quæ se daturum Deus vocat (v. omni Christiano conspirent præfuit. Hæc est veritas prædestinatio, quam fidei atque humilitati prædicamus. Denique præparatio beneficiorum Dei non est aliud nisi preparatio gratiæ Dei, per quam dantur ipsa beneficia, quæ propterea etiam la pissimè vocat Dona Dei. Donum autem ipso suo nomine est gratiæ.

Quenam verò sint illa beneficia Dei gratiæ, non est operosum ex præcedentibus intelligere. Diximus enim esse non solum vitam bonam, quam in hac vita ducimus, sed etiam vitam æternam quæ vitæ bonæ retri-

bitur. De vita bona nemo Catholicus dubitat. Est enim ingens civiæ gratiæ beneficium ac donum, quod non cunctes accipiunt, sed quibus datum est.

Comprehendit illa verò & fidem & charitatem & opera bona seu merita, & perseverantiam usque in finem, quæ esse vera Dei dona, nullâ liberi arbitrij potestate, sed solâ Dei gratiæ comparanda, in omnibus contra Pelagianos fluctuationibus, & ex professo duobus libris de prædestinatione ac de dono perseverantiæ Augustinus inculcat. Per illa namque beneficia, à debita cum qua nati sumus emanatione liberamur, iuxta illud civiæ sancti de ascensu cordis, quo sive colendo, sive orando, sive operando quæ sursum sunt sapimus, non quæ super terram: Cui de hac tanta re agenda sunt gratiæ, nisi hoc faceret Domino Deo nostro quæ nos per tale beneficium liberando, de profundo huius mundi elegit, & prædestinavit ante constitutionem mundi.

Sed quantumvis istud liberationis nostre beneficium Deus in hac vita impertiret nobis, nisi tamen sequeretur corona gloriæ, quæ reliquit tenebrarum nostrarum, quibus mens ex peccato obscurata mansit, & languores voluntatis non exigui, & ista miserabilis corporis mortalitas, & ipse stimulus peccati mors, beatæ resurrectionis beneficio deleteretur, non solum non essemus ex massa damnationis certissime liberati, sed iuxta pronunciatum Apostolicum, miserabiles omnibus hominibus. Nam ut nihil de ceteris malis dicam, nemini durior molestiorque est ille stimulus concupiscentiæ qui non nisi morte extinguitur quam vitis bonis. Per istud igitur beatæ resurrectionis &

Qq 3 immor-

lib. 1. q. 2. ad simp. l.

lib. de dono 1. q. 14.

lib. 1. q. 2. ad simp. l.

lib. 1. q. 2. ad simp. l.

lib. de 13.

1. Co. 13.

immortalitatis, & beatifica contemplationis beneficium, maximè omnium certissimèque liberamur; quemadmodum etiam alio loco in hoc tractatu diximus. ut proinde maximè in definitione prædestinationis istud beneficium, sine cæterorum tamen exclusione, intelligi debeat. Quod enim veluti merces meritum bonorum redditur, nihil vetat quominus uti beneficium liberationis, adeoque uti donum gratiæ à Deo hominibus tribuatur, quia, ut Augustinus ait, gratia est illis omne meritum: unde & gratia Dei vita æterna, de quo fufius capite præcedenti.

Lib. de Cor.
& gra. c. 7.
Rom. 6.

Præcipua difficultas est, in intelligenda illa præscientia, quæ ab Augustino in prædestinationis definitione tangitur. Quidam ab eo putant intelligi scientiam simplicis intelligentiæ, tanquã quæ necessariò Dei voluntatè, objecta proponendo, dirigat, ut rem aliquam prædestinare possit: & hoc putant Augustinum istis phrasibus significasse, quibus dicit, quod Deus dona sua in præscientia præparavit: itemque quod prædestinare, sit in sua, quæ falli mutarique non potest, præscientiã opera sua futura disponere. Cùm enim prædestinatio sit actus Dei non necessarius, sed liber & voluntarius, necesse est ut eum in Deo aliqua cognitio antecedit; tum quia nihil volitum nisi præcognitum; tum etiam, quia libertatis ratio quandam iudicij indifferentiam exigere videtur: Hæc autem cognitio antecedens actum voluntatis liberum, non potest esse alia nisi simplicis intelligentiæ: quia ista necessaria est, atque ita omne liberum decretum prævolat. In hac ergo præscientia videtur, iuxta sanctum Augustinum, Deus opera sua futura disposuisse & præparasse. Alij existimant intelligendam scientiam illam mediam, quam præscientiam conditionatam vocant: quæ videlicet Deus noverit, quæ gratia & quis ordo gratiarum unicuique salutem allaturus sit, si ei conferatur. Itaque scientiam, sive simplicis intelligentiæ, sive conditionatam adiungunt putant præparationem de qua fit mentio in definitione, tanquam conditionem præviã ac necessariã ad præparandum, sive prædestinandum aliquid.

Lib. de dono
pers. c. 17.

Quæ quidem scientiæ utrum ad prædestinationis decretum formandum necessaria sint alia quæstio est; neutram tamen ab Augustino in ista definitione intellectam esse, tam perspicuum est in scriptis eius, ut ab eis qui ista diligenter legerunt, nullo modo dubitari posse videatur. Indicat enim pluribus quàm viginti locis, esse scientiã visionis, rerũ scilicet reipsã futurarum, quas Deus ipse facturus est, de qua loquitur. Nam libro de prædestinatione Sanctorum, explicaturus præscientiam illam, quam prædestinationi copulaverat: Prædestinatio sine præscientia non potest esse: potest autem esse sine prædestinatione præscientia. Et quænam ista præscientia? An fortè simplicis intelligentiæ possibilitium? An conditionata rerum nunquam futurarum, quas homo facturus esset, si talis gratia conditione poneretur? Audi ipsũ sine fucosa sententia sua detegentem: Præ-

Lib. de præ
destina.

destinatione quippe Deus præscivit quæ fuerat ipse facturus. Unde dictum est, fecit quæ futura sunt: præscire autem potens est etiam quæ ipse non facit, sicut quæcumque peccata. Et rursum in eodem loco de promissione loquens, quã Deus Abraham filios promiserat, ut intelligeremus eum: non de præscientia conditionata loqui, quã præcivit Deus quid homo positã conditione facturus est, non etiam de scientia simplicis intelligentiæ rerum quarumlibet possibilitium, sed de vera visione rerum futurarum: Non, inquit, de nostra voluntatis potestate, sed de sua prædestinatione promisit. Promisit enim QVOD IPSE FACTURUS ERAT, non quod homines. Nam istam prædestinationis præscientiam quã Deus præcivit id quod ipse facturus est, enucleatius explanans paucis capitibus interpositis: Hoc, ait, præcivit, quod futurum erat, non quod futurum non erat: id est, quod ei mortem immaturam fuerat largiturus, ut tentationum subtraheretur incertor: non quod peccaturus esset, qui mansurus in tentatione non esset. Et capite sequenti ubi de prædestinatione disertus, quã effectum, ut hõmo ille Iesus esset unigenitus filius Dei, & ut nos essemus, per eius gratiam & spiritum datã peccatorum remissione, Christiani: Hæc se Deus esse facturum professõ præcivit. Ipsa est igitur prædestinatio Sanctorum &c. In libro verò de dono perseverantiæ, ubi prædestinationis definitionem, de qua quæstio est, tradit, ad singulas fere paginas hanc præscientiam visionis se prædestinationi sociare significat: Orat, inquit (Ecclesia) ut increduli credant: Deus ergo convertit eos ad fidem. Orat ut credentes perseverent: Deus ergo donat perseverantiã usque in finem. Quis per hoc hic dubitare sinitur, quin actiones reipsã futuræ significantur? sic ergo consequenter adiungit: Hæc Deus facturum se esse præcivit. Ipsa est prædestinatio Sanctorum quos elegit in Christo ante constitutionem mundi ut essent sancti &c.

libid.

libid.

Cap. 25.

lib. de dono
pers. c. 17.

Et in illo ipso loco ubi, definitio prædestinationis cum illa præscientiã adjunctione tradita est: An quisquam dicere audebit, Deum non præcivisse quibus esset daturus ut crederent? Aut quos daturus esset filio suo, ut ex eis non perderet quemquam?

libid.

Quæ præscire sine præscientiã visionis, hoc est, quæ reipsã in tempore futura prævidentur, impossibile est. Et tamen adiungit: Quæ utique si præcivit, profectò beneficia sua quibus nos dignatur liberare præcivit.

Ex quibus verbis definitio prædestinationis in eodem loco concinnata est. Hanc ergo visionis præscientiam iterum atque iterum toto reliquo decursu totius libri atque identidem repetit: Et ipsa igitur (obediencia perseverans) Dei donum est; quod se daturum Deus vocatũ suis illã vocatione de qua dictum est, sine penitentia sunt dona & vocatio Dei, omni Christiano consistente præcivit. Hæc est igitur prædestinatio. Et de alijs quibuslibet muneribus Dei, quæ hominibus tempore cuique suo per gratiam conferuntur: An fortè nec ipsa dicunt prædestinata? Ergo nec dantur à Deo, aut ea se daturum esse nesciunt.

Lib. de dono
pers. c. 14.

Quod

Quod si & datur, re ipsa tempore suo, & ea se daturum esse praevidit, profecto praevidit. Pluribus superledeo, quia cui ista non sufficiunt ad percipiendum sensum sancti Praesulis de praesentia, nec alia multa, quae proferri possent, sufficientia testimonia.

Cur ergo, inquit, istius praesentia visionis Augustinus tam sollicitè mentionem facit, cum nihil ad naturam ejus facere videatur. Supponit enim decretum Dei, seu, ut in eodem libro loquitur, definitam sententiam voluntatis Dei, in qua vera praedestinationis ratio sita est. Hac enim in Deo posita sententia, seu decreto, seu proposito, jam hoc ipso novit, quae & quibus beneficia liberationis imperiet. Respondetur causam esse, quia cum lemi-pelagianis ei disceptatio erat, qui volebant fidem & perseverantiam, de quibus propriè in illis duobus libris agitur, ita pertinere ad praesentiam Dei, ut à Deo quidem praescirentur, non tamen donarentur; hoc est, ista duo civina praesentia, non praedestinationi submittentur, ita ut ipsorum iudicio non essent beneficia Dei, quibus liberemur, sed humanae voluntatis officia. Adversus illum errorem nimium perniciosum instantissime docer, fidem atque perseverantiam ad Dei quidem pertinere praesentiam; sed sic tamen ut simul essent ad ejus praedestinationem referenda, eo quod ea praesentia ex illa ipsa sua praedestinatione, vi cuius fiat ut id quod ipsemet facturus est, ea dona largiendo, ignorare non possit. Ita vera & genuina videtur esse causa, cur istam praesentiam toties cum praedestinatione coniungat. Cuius veritatis quibusdam librorum istorum locis, non obscura impressa sunt vestigia. Nam hoc aperte loquuntur prima ista loca, quae jam paulò ante ex cap. 10. libri de praedest. Sancti. promissimus. Massiliensibus enim existimantibus fidem, quae filij Abrahamae sunt, ex nostra proficisci potestate, ita ut ad Dei tantummodo praesentiam, non praedestinationem referrentur: Non de nostra voluntatis, inquit, potestate, sed de sua praedestinatione promissit. Promissit enim quod ipse facturus fuerat, non quod homines. Et in alio loco ejusdem operis apertissime: Ipsi enim putant, accepit praeceptis iam per nos ipsos fieri liberae voluntatis arbitrio sanctos & immaculatos in conspectu eius in charitate: quod futurum Deus quoniam praescivit, inquit, ideo nos ante mundi constitutionem elegit & praedestinavit in Christo: cum dicat Apostolus: Non quia futuros tales nos esse praescivit, sed ut essetis tales per ipsam electionem gratia sua &c. Cum ergo nos praedestinavit, opus suum praescivit, non nostrum, quae nos sanctos & immaculatos facit. Et in libro de dono perseverantiae, cum vellet ostendere, quod in isto Apostolico loco, Non repulit Deus plebem suam, quam praescivit, praedestinatio nomine praesentiae notaretur, in hunc modum adversus Massiliensium erroneas opiniones ait: Atque ut ostenderet Dei gratia, hoc est Dei operatione, fuisse relictas reliquias, non meritis operum eorum, securus adiunxit &c. Reliqui mihi

A septem millia &c. Quo verbo significatur, Deum non solum praevidisse simpliciter, quid homines essent sua potestate facturi, sed quid ipse in eis gratia atque opere suo facturus esset. Itaque concludit Augustinus: Nullus igitur qui haec intellexit, negare vel dubitare permittitur, ubi ait Apostolus, non repulit Deus plebem suam, quam praescivit praedestinationem significare voluisse. Praescivit enim reliquias, quae secundum electionem gratia fuerat ipse facturus, hoc est ergo praedestinavit. Sed praedestinasse est hoc praescisse quod fuerat ipse facturus. Egerat hoc eodem proflus modo jam olim adversus Pelagianos, qui opinionem illam de fide ex potestate naturali liberae voluntatis profluente Massiliensibus presbyteris praeformaverant, idque occasione loci Evangelici, quem citaverat: Sciebat enim ab initio Iesus, qui essent credentes, quo fides ad solam Dei praesentiam, non praedestinationem referri videbatur: Et ne quisquam existimaret credentes sic ad eius praesentiam pertinere, id est, ut non eis fides ipsa desuper daretur, sed tantummodo voluntas eorum praenosceretur, mox adiecit &c. Quem ipsissimum errorem in libris de praedestinatione Sanctorum, donoque perseverantiae Massiliensibus eximere, jam accurata praedestinationis ac praesentiae distinctione, ac toties iterata coniunctione conatur.

Ad illud igitur opinionis primae fundamentum, quod necessario scientia simplicis intelligentiae antecedit decretum liberum praedestinationis, respondemus hoc verissimum videri, & consequenter si Augustini mentem, tantisper seponamus, rectissime dici posse, quod Deus in illa praesentia dona sua praeparaverit, operaque sua futura disposuerit. Sed tamen eo non obstante alium sentum istis verbis ab Augustino significatum esse, perspicue, nisi fallor, demonstravimus. Cuius etiam indicium est, quod istam phrasim non ita constanter usurpet, ut non eam subinde invertat, ut videlicet significet, non scientiam simplicis intelligentiae isto loquendi modo, sed visionis intelligere. Nam quemadmodum dixit, Deum dona vel opera sua in sua praesentia praeparare atque disponere; ita quoque non una vice dicit, quod illa ipsa opera bona, in ipsa sua praedestinatione praescivit. Propterea Deus ut omnia futura opera in praedestinatione praesciverit, sic illa disposuit &c. Et in libro de praedestinatione Sanctorum: Praedestinatione Deus ea praescivit, quae fuerat ipse facturus. Et post multa interjecta: Electi sunt ante mundi constitutionem ea praedestinatione, IN QUA Deus sua futura facta praescivit. Quae phrasim indicat, Deum in ipso suo decreto libero, quo praedestinat aliquid facere vel donare, praescire se illum ipsum facturum aut donaturum. Sicut enim decretum Dei liberum faciendi vel donandi, est causa ut aliquid in tempore à Deo fiat aut detur, ita quoque est ratio, quod Deus id futurum esse, adeoque se facturum vel daturum esse

ibid. c. 11.

Lib. de praedest. Sancti. c. 10. ibid. c. 19.

Epist. 107. ad Siximum

Epist. 107. ad Vital. Lib. de praedest. Sancti. c. 10. ibid. c. 17.

præfiverit. Nam ante decretum istud nostro concipiendi modo, non erit in Deo præscientia rerum istarum, quas eum facturum ponimus, nisi simplicis intelligentia, tanquam possibilem, quantum futurum ex decreto solo faciendi proficiscitur. Hoc enim quemadmodum est prima causa faciendi, ita cæterarum omnium causarum, ex quibus illa res habet quod futura est, determinationem antecedit. Ex quo etiam accedit, ut licet istud decretum sit prima causa productionis rerum, ita scientia ista visionis, vi decreti istius ad eas produendas, in executione concurrat. Scientia enim pura possibilem nihil causat, sed illa quæ causal, necessario est voluntate Dei decernente posterior, quæ sane per hoc ipsum, quod eam præcedat voluntatis decretum, iam non est simplicis intelligentia, sed libera & consequenter visionis quemadmodum & recentiores quidam hoc ipsum tradunt.

Alvar. diff. 1. c. 16.

Altera opinio, qua scientiam conditionatam ab Augustino significatam asserit, ex illis ipsis Augustini testimoniis huc usque à me prolatis per se ipsa corrumpit.

Adversus quam istud generaliter capitale est, quod non dicat Augustinus, Deum per istam præscientiam prænoscere, quid homo hæc vel illa gratiarum serie data, facturus sit. Quomodo si istam conditionatam scientiam intelligeret, debuisset loqui, sed per eam præferre Deum opus suum, præferre quid ipsi facturus sit.

Lib. de pred. ss. c. 10.

In id exsertissimè dicit, Deum prædestinationis præferre, in id præmittere (quod est prædestinationis effectum patet) quod ipse scilicet fuerat, non quod homines. Quæ circa hæc scientia illa conditionata, secundum Augustini sententiam, Deo tribui debeat, quemadmodum non est difficile ostendere, si forte non debeat, non esse tamen ab ipso in ista prædestinationis definitione significatam, ex his quæ iam diximus satis liquet: nec significari potuisse ex natura gratiæ liberatrici & Christianæ, quam supra uberius explicavimus, abundè intelligitur. Est enim talis in voluntatem efficaciam, tantæque potestate liberò arbitrio dominatur, ut nihil hostilitatis ei quàm ista præscientia conditionata, prout eam isti auctores explicant, excogitari posse videatur. De quo alibi latus.

Porro (ut istud etiam breviter dicam)

CAPUT OCTAVUM.

Effectus adæquatus prædestinationis gratiæ est liberatio. Quid illa, & à quibus. Prædestinatio gratiæ facta est præviso peccato, non aliter.

Quantum ad primam huius questionis partem, iam ex antedictis utrumque intelligitur, effectum prædestinationis gratiæ esse gratiam. Ita disertis verbis Augustinus: Inter gratiam porro & prædesti-

Lib. de pred. ss. c. 10.

quamvis toties Augustinus præscientiæ mentione ingerat, quando de prædestinatione disputat, ut nonnulli arbitrati fuerint, prædestinationis naturam in deo intellectus præcipuè collocatam esse, ex diversis tamen in pius locis manifestum est eam in divina voluntatis decreto esse sitam. Quæ inde imprimis claret, quia sæpius prædestinationem electionem vocat, ut quæ adeo ut dicat, electi sunt ante mundum constitutione eam prædestinationem, in qua Deus sua sententia facta præcipit, et eligere ut credant homines, nihil est nisi prædestinare ut credant. Quomodo enim eligere eos qui non erant nisi prædestinandi? Alibi utitur verbis, statuendi, constituendi, decernendi, hæc autem sunt voluntatis. Nam ut est in libro Effectus: Non est qui possit resistere voluntati tue si deserveris salvare nos.

Lib. de pred. ss. c. 10. Cap. 11.

Effectus.

Imò prædestinationem vocat Augustinus definitam sententiam voluntatis Dei. De quibus vide latus capite primo. Sic intellexerunt etiam Augustini doctrinam Massilienses adversarii eius, itemque Prosper & Hilarius discipuli eius, nam de prædestinatione Augustini in controversia tracta disputantes, vocant eam passim & sæpius propositum Dei quod sit hominum discretio, definitionem, prædestinantis electionem constitutionem Dei, propositum & constitum voluntatis Dei, quo vas in honorem conditur, ita videlicet ut præscientia ex ipso proposito seu decreto Dei proficiscatur. Hoc idem S. Fulgentius docet apertissime & sæpiissime. Virumque prædestinando Deus præparavit in illa incommutabili voluntate, in qua se futurum effectum hominum renovandi disposuit ut eius voluntas in opere novo nova esse non possit. Et multo interius. Vera igitur incommutabilis digne vera vocatur aternitas, in qua aternitate incommutabilis voluntatis suæ creatur ille iam fuisse dicitur, quod in creatura mutabili, prout oportune faciendum disposuit, sic vite dispositum facit. Et multis interjectis iterum: Tales itaque Deus appetit in interitum punitionis, quem peccatori, iustus iudex, prædestinatione iusta decrevit. Nec dissonat ab ista doctrina in alijs libris suis. Nam in illis quos de veritate prædestinationis & gratiæ scripsit, diversis locis idem docet, nunc dicens Deum prædestinare secundum propositum voluntatis suæ, nunc neminem vincere prædestinationem, sicut nullus potest eius vincere voluntatem, & similia quibus prædestinationis naturam eum in voluntate collocare, manifestissime liquet.

Fulgent. lib. 1. ad mon. lib. 2.

Fol. 15.

Fol. 67.

Lib. 3. de ver. 1. c. 6.

Lib. 3. de ver. 1. c. 6.

nationem hoc tantum interest, quod prædestinatio est gratia preparatio, gratia vero iam ipsa donatio. Et rursum paulo inferius. Quæ circa prædestinationem Dei quæ in bono est gratia est, ut dixi preparatio, gratia vero ipsius prædestinationis effectus. Porro

Porro